

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

**СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.1 МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ ТЕОРИЯСЫ МЕН ТАРИХЫ,
КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ**

1470.	Асылбекова А.А.	Правовое регулирование искусственного интеллекта: зарубежный опыт и перспективы для Казахстана	6308
1471.	Аширбекова А.Б.	Қазақстан Республикасында Ұлттық алдын алу тетігі жүйесі	6314
1472.	Амирова Б.К.	Қазақстандағы жинақтаушы зейнетақы заңнамасының тарихи эволюциясы	6316
1473.	Бейбітұова І.Б.	Медицина қызметкерлерінің құқықтық жауапкершілігі	6319
1474.	Байтерекова К.Б., Ескендерова Г.Т.	Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік сақтандыру жүйесінің қазіргі жағдайы	6323
1475.	Егежанова Д.Р.	О влиянии нормативной практики Верховного суда Республики Казахстан на административное судопроизводство	6326
1476.	Есентемирова А.М.	Некоторые вопросы становления законодательства о высшем и послевузовском образовании в Республике Казахстан	6330
1477.	Еркін Ә.	Коррупция и правовые методы борьбы с ней	6340
1478.	Жармаханбетова Б.А.	Права коренных народов и недропользование: проблемы соблюдения и защиты прав при добыче природных ресурсов на их территориях	6345
1479.	Жолдасбек М.Б.	Қазақстан Республикасындағы Конституциялық реформа: өзгерістерді талдау және олардың құқықтық жүйеге әсері	6348
1480.	Жеңіс Е.Е.	Салық заңнамасын жетілдіру мәселелері	6353
1481.	Жанаев Е.А.	Роль морали в правовых решениях и законодательных актах	6357
1482.	Кажтай А.Н.	Қауіпті құқықбұзушылықтардың қоғамға әсері	6360
1483.	Карсибек С.А.	ҚР Алқабилер сотының құқықтық жағдайы және шетел мемлекеттерімен салыстырмалық ерекшеліктері	6364
1484.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6367
1485.	Кошкенбек Б.Б.	Шетелде оқыту бағдарламаларын құқықтық реттелуі	6371
1486.	Қалыбаева А.Ә.	Қазақстандағы жаза қолданудың құқықтық санаға әсері	6377
1487.	Қалқазбек Н.Е.	Қазіргі заманғы құқық саласының өзекті мәселелері мен даму перспективалары	6380
1488.	Маликов Ж.Н.	Қазақстан Республикасының Конституциялық сот институтының қалыптасуы және қызметі	6383

1489.	Маратов А.Б.	Роль юристов защиты прав юридических лиц	6385
1490.	Отыншиева Г.	Құқықтық сана және мәдениеттің арақатынасы	6387
1491.	Роман К.Д.	Законодательные основы обеспечения информационной безопасности детей в Казахстане: вызовы цифровой эпохи	6390
1492.	Сұңғатов С.С.	Цифрландырудың азаматтардың әлеуметтік-экономикалық құқықтарын іске асыруға тигізетін ықпалы	6392
1493.	Салиханов А.Б.	Социальные барьеры реинтеграции бывших заключённых в Казахстане: причины стигматизации и пути преодоления	6396
1494.	Турегелдиев Б.У.	Жоғарғы соттың нормативтік қаулыларының құқықтық алаңдағы ықпалы	6402
1495.	Тәуірғалиева А.Б.	Киберқауіпсіздік: қылмыстардың алдын алу және заңнамалық шаралар	6405
1496.	Табанова Ж.А.	Защита прав женщин: международный аспект	6409
1497.	Тәжі Ә.Т.	Цифровизация прав граждан РК	6413
1498.	Тигай Б.А.	Проблемы налогового правоприменения в РК	6415
1499.	Шоманова К., Ясинова Д.	Адам құқықтарының қорғалуы және заңнамалық реттелуі	6423
1500.	Ібіжан Г.Ә.	Проблемы организации правовой помощи детям с ограниченными возможностями здоровья	6427
1501.	Yagmussova A.F.	The concept and types of social guarantees and the grounds for their provision under labor legislation	6431

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.2 АЗАМАТТЫҚ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

1502.	Алмагамбетов М.	Кәсіпкерлердің құқықтары мен оның қорғалуы	6436
1503.	Булатова Л.Б.	Жасанды интеллектпен жасалған туындылардың құқықтық мәртебесі	6440
1504.	Ибрашев А.М.	Искусственный интеллект в трудовом праве: перспективы, риски и возможности	6443
1505.	Искаков Р.А.	Правовая природа договора о государственных закупках товаров в Республике Казахстан	6446
1506.	Көбеген А.М.	Әлеуметтік әл-ауқат пен қоғамның өркендеуінің құқықтық аспектілері	6452
1507.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен	6456

		өзекті мәселелер	
1508.	Нургалиева М.Е.	Трудовые права женщин и равенство на рабочем месте. Дискриминация как барьер для экономического прогресса	6459
1509.	Рустами-Кадырбекова Ж.	Ретроспективный анализ правового регулирования в области социального обеспечения	6464
1510.	Сураганова Д.Д.	Правовое регулирование игорного бизнеса в Республике Казахстан	6468
1511.	Третьяк М.В.	Тенденция к сокращению рабочего времени в развитых странах: баланс между производительностью и качеством жизни	6471
1512.	Третьякова Ж.В.	К вопросу имущественных правоотношений родителей и детей по законодательству Республики Беларусь	6475
1513.	Тыныбек кызы А.	Гибкие формы занятости в Казахстане и Кыргызстане: правовое регулирование дистанционной работы и самозанятости	6478
1514.	Тюлегенова А.А.	Правовые аспекты использования земли	6481

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.3 ҚЫЛМЫСТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУ ТҮЛҒАНЫҢ, ҚОҒАМ МЕН МЕМЛЕКЕТТІҢ МҮДДЕЛЕРІН ҚОРҒАУДЫҢ МЕХАНИЗМІ РЕТІНДЕ

1515.	Азенова С.Р.	Сот сараптамасын тағайындау мен жүргізу: қылмыстық процестегі маңызы және жетілдіру жолдары	6485
1516.	Абдықадыр А.Б.	Қылмыстық әділет жүйесіндегі цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект	6488
1517.	Байносерова А.Г.	Қолжазба сараптамасы дәлелдеу құралы ретінде: жаңа әдістер мен шешілмеген мәселелер	6495
1518.	Бахыт І.Б.	Уголовное судопроизводство как механизм защиты интересов личности, общества и государства	6500
1519.	Жакишева Д.К.	Арнайы білім және оларды қылмыстарды тергеу кезінде қолдану нысандары	6504
1520.	Жұмадулла Қ.Ф.	Жасанды интеллект пен криминалистика: қылмысты ашудағы жаңа дәуір	6508
1521.	Маратова А.М.	Понятие судебно-биологической экспертизы и ее значение для установления обстоятельств уголовного дела	6510
1522.	Шариф М.Қ.	Психологиялық портретті құру: сот сараптамасында қолдану тәжірибесі	6514
1523.	Жунусов Д.С.	Совершенствование качества судебных экспертиз: организационно-правовой подход	6517
1524.	Khamidullina R.	Jury Trials in the Criminal Justice System: A Comparative Analysis of the U.S. And	6520

		Kazakhstan Models	
1525.	Киікбай Б.С.	Онлайн алаяқтық қылмыстық құқық бұзушылықтарын тергеп-тексерудің өзекті мәселелері	6523
1526.	Салимжуаров Г.Ф.	Перспективы использования искусственного интеллекта в производстве судебных экспертиз	6528
1527.	Серіктай Н.Ө.	Тергеушінің жеке басының кәсіби-психологиялық сипаттамасы	6531

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.4 ҚЫЛМЫСТЫҚ САЯСАТ ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЗАҢНАМА: ЗАМАНАУИ СЫН-ҚАТЕРЛЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

1528.	Адильхан Х.Б.	Қылмыс пен жазаның психологиялық қырлары: кінә және жауапкершілік сезімі	6536
1529.	Арзанбекова К.Қ.	Геноцид және оның халықаралық құқықтағы орны	6538
1530.	Ахметжанова А.А.	Правовое обеспечение информационной безопасности Республики Казахстан: вызовы и перспективы	6540
1531.	Айзак А.Ж.	Әлеуметтік факторлар мен экономикалық қысымның қылмысқа ықпалы	6544
1532.	Әжібекова А.Е.	ҚР жасөспірімдер арасындағы буллингке қарсы шаралар мен шетелдік тәжірибе	6546
1533.	Болатбекова А.А.	Қылмыс пен жазаның қоғамдағы әлеуметтік-мәдени ықпалы	6552
1534.	Бөлебай А.Б.	Қазақстан Республикасында кәмелетке толмағандарға қатысты зорлық-зомбылық қылмыстарының алдын алу мәселелері	6555
1535.	Дүйсен Қ.А.	Адам саудасының құрбандарын анықтау және қорғау механизмдері	6563
1536.	Карсибек С.А.	Жыныстық қолсұғылмаулыққа қарсы жасалған қылмыстардың латенттілігі: себептері және шешу жолдары	6566
1537.	Кенеспек Д.М.	Қазақстан Республикасындағы қылмыстардың қайталану себептері мен алдын алу жолдары	6569
1538.	Кийкбай Н.К.	Жалған ақпарат тарату және оның қылмыстық-құқықтық салдарлары: ақпараттық кеңістікте қауіпсіздік пен жауапкершілік мәселелері	6572
1539.	Кожанова Д.Р.	Реформа уголовного законодательства Республики Казахстан: анализ реализации положений концепции УК 2014 года через призму десятилетнего опыта	6575
1540.	Көбейсін Ө.Т.	Кінә мен оның қос нысаны: қазіргі қылмыстық құқықтағы ерекшеліктер мен проблемалар	6578
1541.	Койчубекова А.А.	Уголовная ответственность за	6580

		насильственные действия сексуального характера	
1542.	Қабдылова А.Қ.	Кибербуллингтың алдын алудың құқықтық мәселелері	6585
1543.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6590
1544.	Орынбай Ш.А.	Кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауапкершілігі	6593
1545.	Сайлаубек М.Ж.	Қылмыстық құқықтағы өзін-өзі қорғау шегінің әлеуметтік және құқықтық аспектілері	6597
1546.	Төрехан А.Ә.	Тұрмыстық зорлық-зомбылық; қылмыстық жауаптылық және әділ жаза тағайындау мәселелері	6600
1547.	Тюлегенова А.А., Куатова Р.Е.	Совершествование превентивных мер в рамках реализации антикоррупционной политики в РК	6607

СЕКЦИЯ БӨЛІМІ 10.5 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАРИЯ ҚҰҚЫҚ: ЖАҢА ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕР ТЕГЕУРІНДЕРІ

1548.	Алиев Е.	Правовое регулирование международных железнодорожных перевозок в Республике Казахстан	6611
1549.	Аршабаева Р.С.	Заманауи құлдықпен күрестегі халықаралық құқықтың тиімділігі мен мәселелері	6616
1550.	Данияр Ә.А.	Роль международных организаций в урегулировании вооруженных конфликтов	6620
1551.	Кабдрахманов А.Е.	Анализ правового регулирования защиты прав трудовых мигрантов: опыт Казахстана и России в контексте международных стандартов	6626
1552.	Qodirova T.R.	The role of the United Nations High Commissioner for refugees in protecting refugee rights	6631
1553.	Медетова М.Б.	Азаматтық авиациядағы алғашқы халықаралық қауіпсіздік стандарттары: пайда болу және тарихи негіздері	6634
1554.	Мыктыбаева Д.А.	Регулирование вопросов трудовой деятельности трудящихся-мигрантов в международных соглашениях Республики Казахстан	6640
1555.	Мырзаханов Ә.Е.	Қазақстан Республикасындағы ресми наградалар жүйесі: толықтырулар мен өзекті мәселелер	6645
1556.	Рублевский А.А.	Этическая дилемма статуса эмбриона	6648
1557.	Тулеген А.С.	Правовые проблемы назначения и исполнения наказания в деятельности международных уголовных трибуналах ad hoc	6652

**10.6 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОММЕРЦИЯЛЫҚ АРБИТРАЖ ЖӘНЕ ЦИФРЛАНДЫРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖЕКЕ ҚҰҚЫҚ**

1558.	Акынов Д.М.	Правовые механизмы обеспечения исполнения обязательств государствами-членами ЕАЭС	6657
1559.	Ануарбек А.	Применение блокчейн-технологий в международном коммерческом арбитраже: правовые вызовы и перспективы	6661
1560.	Жаксылыков К.К.	Особенности правового регулирования отношений, возникающих из международного договора купли-продажи товаров	6665
1561.	Каримова Ф.Х.	Защита персональных данных в международном частном праве	6669
1562.	Мирзоева М.М.	К вопросу о сущности деловой репутации	6675
1563.	Раджабов М.Д.	Трудовые права иностранных граждан в международном частном праве	6679

10.7 ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ ЖӘНЕ БҰҰ-НЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫ

1564.	Ануарбек А.	Международное экологическое правосудие: теоретические основы и практические аспекты	6683
1565.	Burieva M.S.	The role of international organizations in regulating the use of water resources of transboundary rivers and lakes	6687
1566.	Nasreddinzoda N.	The role of regional organizations in achieving the SDGs: international legal aspects	6691
1567.	Шалгымбаева А.Н.	Комиссия международного права ООН: регулирование экологических аспектов вооруженных конфликтов	6693

СЕКЦИЯ 11**АРХИТЕКТУРА И СТРОИТЕЛЬСТВО****ПОДСЕКЦИЯ 11.1 СТРОИТЕЛЬСТВО**

1568.	Аманжолова Ш.Ф.	Қарқынды құрылыс жағдайындағы Астана қаласының жер асты сулары деңгейінің өзгерісін болжау	6698
1569.	Батирбекова А.Т.	Численное моделирование работы стены в грунте с распорной системой в условиях плотной застройки	6702
1570.	Бекетов Д.Н.	Энергоэффективность в строительстве: симуляция влияния ориентации зданий на потреблении энергии в Астане	6707

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасының Конституциясы. Конституция 1995 жылы 30 тамызда Республикалық референдумда қабылданды. — [Электрондық ресурс]. — Қолжетімділік тәртібі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000>

2 «Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы». Декларация Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының № 217 А (III) резолюциясымен 1948 жылғы 10 желтоқсанда қабылданған. — [Электрондық ресурс]. — Қолжетімділік тәртібі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/O4800000001> Қазақстан

3 «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2022 жылғы 1-қыркүйектегі халқына Жолдауы. — [Электрондық ресурс]. — Қолжетімділік тәртібі: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K22002022_2

4 Акчурина А.Р. Способы защиты прав малого предпринимательства в РФ / А.Р. Акчурина // Историческая и социально-образовательная мысль. — 2014. — № 6–2. — С. 199–202.

5 Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік Кодексі. 2015 жылғы 29 қазандағы № 375-V ҚРЗ. — [Электрондық ресурс]. — Қолжетімділік тәртібі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1500000375>

6 Яковлев В.Ф. Арбитражные суды России с позиций европейских правовых норм [Текст] / В.Ф. Яковлев // Журнал российского права. — 1997. — № 7. — С. 11.

ХҒТАР 10.19.01

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТПЕН ЖАСАЛҒАН ТУЫНДЫЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘРТЕБЕСІ

Булатова Лейла Бауржановна

leibulat@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Конституциялық және азаматтық құқық кафедрасы

«Құқықтану» мамандығының 3 курс студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – з.ғ.к., доцент м.а.

Бердиярова Жамиля Серікбайқызы

Жасанды интеллект технологияларының дамуы жыл сайын жеделдеуде және жаңа заман талаптарын қоюда. Жасанды интеллект технологиялардың қоғамға әсерінің маңыздылығы нормативтік бекітуді және құқықтық реттелуді қажет ететін көптеген жаңа қоғамдық қатынастардың қалыптасуын тудырды. Оның қазіргі кездегі өзекті мәселелерінің бірі – адамның қатысуынсыз жасанды интеллектпен жасалған туындылар.

Осы жасанды интеллект арқылы жасалған туындыларға қатысты мәселе Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасында көтерілген және цифрландырудың екінші проблемасы ретінде айқындалған және келесі анықтама берілген: «Жасанды интеллектінің қатысуымен жасалған туындыларға зияткерлік меншік құқығының тиесілігін нақтылау мәселесін шешумен айқындалады» [1]. Сонымен қатар жасанды интеллект жасаған объектілерінің құқықтық мәртебесін айқындау тек Қазақстанның

ғана емес, әлемнің барлық мемлекеттерінде туындаған проблема. Сондықтан қазіргі кезде әр мемлекеттің алдындағы міндеті – бұл проблеманың құқықтық реттелуін қамтамасыз ету.

Осы мақаланың мақсаты – жасанды интеллект технологиялары арқылы жасалған туындылардың құқықтық мәртебесін айқындау, сондай-ақ шетел мемлекеттерінің осы мәселеге қатысты заңнамасының тәжірибесін зерделеу.

Қазақстан. Жалпы жасанды интеллект дегеніміз «Жасанды интеллект туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына арналған Досьесіне сәйкес бұл: «интеллектуалды тапсырмаларды орындау және шешімдерді табу мақсатында адамның танымдық функцияларын имитациялауға немесе одан асып түсуге мүмкіндік беретін ақпараттық-коммуникациялық технология» [2].

Осы Заң жобасының 1-бабының 8 тармағына сәйкес, жасанды интеллект жүйесі қызметінің нәтижелеріне – оны ұсыну нысанына қарамастан, жасанды интеллект жүйесі жүргізген әрекеттер, сондай-ақ ұсынған ақпарат, жұмыстар мен қызметтер жатады [2]. Яғни жасанды интеллект жасаған барлық жұмыстары мен қызметі, ұсынған ақпараты – бұл жасанды интеллект жүйесінің қызметі болып табылады және олар пайдаланушыға емес, тікелей жүйенің өзіне тиесілі дегенді білдіреді.

Интеллектуалдық меншік бойынша мәселелер бұл заң жобасында қосымша актілермен анықталады. Осы Заң жобасының 23-бабында жасанды интеллект жүйелерін пайдалана отырып жасалған туындыларға интеллектуалдық меншік құқығы туралы жазылған және басқа заңға сілтеме жасалады. Ол жерде интеллектуалдық меншік туралы былай делінген: авторлық құқық объектілерін құруға және пайдалануға байланысты құқықтық қатынастарды реттеу Қазақстан Республикасының Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының Патент Заңының 9-бабына сәйкес «өнеркәсіптік меншік объектісін шығармашылық еңбегімен жасаған жеке адам оның авторы деп танылады» [3]. Демек, автор ретінде танылуы үшін туындыны шығармашылық еңбегі арқылы жасаған жеке тұлға болуы тиіс.

Енді қазақстандық заңнамамен салыстырып отыра, шетел мемлекеттердің жасанды интеллект пен интеллектуалдық меншіктің арақатынасы туралы мәселе бойынша Еуропа Одағы мен АҚШ реттеу тәсілдерін талдаймыз.

Еуропа Одағы. Еуропа Одағында жасанды интеллект технологиялары арқылы жасалған туындылардың құқықтық мәртебесін Еуропалық Парламент айқындаған. Олардың заңнамасында интеллектуалдық меншік пен авторлық құқықтардың тиесілігінің басты белгісі – осы шығармашылық объектілерде адами фактордың болуы [4]. Еуропалық Парламент жасанды интеллект технологияларының құқық қабілеттілік пен адамның санасы берілмейтінін анықтады, сондықтан осыған байланысты жасанды интеллект интеллектуалдық меншік объектілерінің авторы ретінде танылмайды деген қорытындыға келді. Сонымен қатар, егер автор жасанды интеллектті көмекші құрал ретінде қолданатын жағдайда AI-assisted (жасанды интеллекттің көмегімен жасалды) деген белгіні қосуға тиіс және бұндай объектілерге Еуропа Одағының интеллектуалдық меншік туралы заңнамасының жалпы ережелері қолданылады.

2020 жылдың қазан айында Еуропалық парламент жасанды интеллект технологиясының жұмыс істеуі аясында пайда болатын қатынастардың әртүрлі салаларын реттейтін бірнеше маңызды құжатты қабылдады:

1. *2020 жылғы 20 қазандағы резолюциясы "Жасанды интеллект технологиясын пайдалану кезінде туындайтын азаматтық жауапкершілік режимі"* [5]

Жасанды интеллект технологиясымен келтірілген залал үшін азаматтық жауапкершілікке арналған, сондай-ақ тікелей жасанды интеллект немесе оның көмегімен жасалған туындыларға интеллектуалдық құқықтар туралы мәселені қарастыратын резолюция.

2. *2020 жылғы 20 қазандағы резолюциясы "Жасанды интеллект технологияларын дамыту саласындағы интеллектуалдық құқықтар туралы"* [6]

Онда жасанды интеллект пен интеллектуалдық құқықтар арасындағы байланыс контекстіндегі қатынастарды реттеу тәсілдері туралы жазылған.

Еуропарламенттің бұл резолюциялары өте маңызды болып табылады, өйткені олар жасанды интеллектті қолдану арқылы жүзеге асырылуы мүмкін қатынастардың салаларын анықтап қана қоймай, ықтимал проблемаларды анықтайды, сонымен қатар даулы мәселелерді заңнамалық реттеу бойынша нақты ұсыныстарды қамтиды.

АҚШ. 2020 жылы Американдық патенттер және сауда белгілері басқармасы (IS Patent and Trademark Office) АҚШ-тың қолданыстағы заңнамасы жасанды интеллект көмегімен немесе тікелей өзі жасаған шығармаларды патенттелуге жатпайтынын атап өтті [7]. Олардың заңнамасына сәйкес, шығарманың авторы ретінде танылуы үшін ЕО заңнамасы сияқты адами фактор – адамның ой-қабілетін пайдаланып жасалуы тиіс.

Жасанды интеллект туындыларын жасау барысында адамның шығармашылық үлесінің болмауы - жасалған объектіге тұлғаның құқықтарын даулау мүмкін екендігін білдіреді. Сонымен, АҚШ-тың авторлық құқық бюросы адам жасамаған туындылар АҚШ-та қорғаудың бола алмайтындығын бірнеше рет растады және олар қоғамдық игілікке жатады деп атап өткен [8].

Қорытындылай келе, жасанды интеллекттің көмегімен жасалған туындылардың құқықтық мәртебесі қазіргі замандағы өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, интеллектуалдық меншік құқықтары мен жасанды интеллекттің арақатынасына қатысты Американдық және Еуропалық тәсілдердің айырмашылықтары аз деген қорытынды жасауға болады – екі тәсіл де адами факторға және жасанды интеллекттің құқықтық қабілетінің жоқтығына бағытталған. Қазақстан Республикасының заңнамасында авторлық құқық тек адамның шығармашылық еңбегі арқылы жасалған туындыларға ғана тиесілі деп белгіленген. Қазақстан үшін де жасанды интеллект туындыларына қатысты зияткерлік меншік құқықтарын нақтылауға бағытталған құқықтық механизмдерді қалыптастыру – құқықтық саясаттың маңызды бағыты болуы тиіс. Бұл, бір жағынан, инновацияны қолдау мен технологиялық дамуды ынталандыруға, екінші жағынан, заңды құқық субъектілерінің мүдделерін қорғауға септігін тигізеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. URL: Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы.
2. URL: Досье на проект Закона Республики Казахстан «Об искусственном интеллекте» (январь 2025 года)
3. URL: Қазақстан Республикасының Патент Заңы Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 16 шілдедегі N 427 Заңы.
4. URL: Правовое регулирование искусственного интеллекта в Казахстане и за рубежом
5. URL: European Parliament resolution of 20 October 2020 with recommendations to the Commission on a civil liability regime for artificial intelligence (2020/2014(INL)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0276_EN.pdf
6. URL: European Parliament resolution of 20 October 2020 on intellectual property rights for the development of artificial intelligence technologies (2020/2015(INI)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0277_EN.pdf
7. URL: https://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/16524350_22apr2020.pdf
8. URL: Орлова Татьяна Евгеньевна Московский государственный юридический университет имени О.Е. Кутафина Международно-правовой институт, Россия, Москва / «АВТОРСКОЕ ПРАВО НА РЕЗУЛЬТАТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА» / <file:///C:/Users/ZHANSEN/Downloads/avtorskoe-pravo-na-rezultaty-deyatelnosti-iskusstvennogo-intellekta.pdf>